

ÚJÍTÓMOZGALMUNK MÉRLEGE ÉS FELADATAI

Írta: Dunai Ernő Kossuth-díjas, az OTH elnöke

ÖTÉVES TERVÜNK TELJESÍTÉSE fokozott feladatokat hárit népgazdaságunk egészére és azokat csak az összes rendelkezésünkre álló műszaki-gazdasági erőforrások feltárásával és maradéktalan kihasználásával valósíthatjuk meg. Elsőrendű feladataink közé tartozik, hogy az önköltségcsökkentés terén nagyobb fejlődést érjünk el, mint például 1952-ben, amikor önköltségünket 6,5 százalékkal kellett volna csökkenteni és ehelyett a várható eredmény csupán 5 százalék lett. Az önköltségcsökkentési tervünktől való 1,5 százalékos elmaradás felhívja figyelmünket arra, hogy mindazokat a lehetőségeket, amelyek a tervfeladatok megvalósítását biztosíthatják, kiaknázzuk. Ehhez feltétlenül szükséges az újítómozgalom eddigénél nagyobb mérvű bekapcsolása a terv teljesítéséért vívott harcba.

Újítómozgalmunk eddig is részese volt azoknak a sikereknek, amelyeket népgazdasági terveink teljesítése terén elértünk. A munka termelékenységének fokozását, a nyersanyagok, a segédanyagok és energiaforrások takarékos felhasználását, a berendezések jobb kihasználását szolgálta a dolgozók nagyszámú javaslata, amelyet a szervezett újítómozgalom létrehozása óta benyújtottak. Az újítómozgalom jelentőségét bizonyítja, hogy 1949 óta fokozatosan emelkedik a benyújtott javaslatok száma és ezzel együtt az az összeg is, amelyet a javaslatok megvalósításával népgazdaságunk számára megtakarítunk.

1949-ben a javasl. sz.	75.973	előkalkulált gazd. eredm.	341 millió
1950 „ „ „	188.800	„ „ „	787 „
1951 „ „ „	296.000	„ „ „	1607 „
1952 „ „ „	350.000	„ „ „	1900 „

(I-X átlaga alapján)

A mozgalom ilyenirányú fejlődése azt bizonyítja, hogy a magyar dolgozó nép megfogadta azokat a szavakat, amelyeket Rákosi elvtárs mondott a Magyar Sztahanovisták I. Országos Tanácskozásán, amikor így fordult az újítókhoz: *„Uzenem minden magyar sztahanovistának, munkásújitónak, észzerűsítőnek, kezdeményezzenek bátran, legyenek nagyvonalúak, ne féljenek az új utaktól, az új kísérletektől, mert mögöttük áll teljes erejével az egész magyar kommunista mozgalom, a Magyar Dolgozók Pártja és mögöttük áll kimeríthetetlen gazdasági és tapasztalati jegyvertárával a hatalmas Szovjetunió.”* Eredményeink azt igazolják, hogy újítóink bátran kezdeményeznek, odaadással követik Rákosi elvtárs tanítását és üzenetére egyre többen állanak az újítók hatalmas táborába.

RAKOSI ELVTÁRS ÜZENETE, valamint az újítómozgalom eredményeit jelző adatok és a mögöttük rejlő sokszázmillió forintos megtakarítás arra is felhívja a figyelmet, hogy újítómozgalmunk a hivatali, társadalmi szervek, gazdasági és műszaki vezetők részéről sokkal nagyobb szeretetet, figyelmet és támogatást érdemel. Ezen túlmenően a mozgalom fejlődése egyben megmutatja azokat a hiányosságokat is, amelyek a mozgalom fékezői, s amelyeket a fejlődés érdekében a legrövidebb időn belül ki kell küszöbölnünk.

A Központi Vezetőség 1952. november 29-i ülésén Gerő elvtárs kijelölte azt az utat, amelyen haladva felszámolhatjuk a hibákat. *„Feladatunk —*

mondotta Gerő elvtárs —, hogy megszabadítsuk a munkaversenyt a bürokratikus kinövésektől, a felajánlásoknak felülről, a dolgozók tudtán kívül való deklarálásától, hogy a munkaversenyt mind szélesebb és hatalmasabb tömegmozgalommá bontakoztassuk ki s nem utolsósorban iparunkban, hogy felkarolják, támogassák, segítsenek valóraváltani az újítók, az élenjárók, a fejlettebb, korszerűbb termelési eljárásokat kezdeményezők javaslatait és ezzel segítsenek egész termelésünket magasabb színvonalra emelni.” Gerő elvtárs ebben az egy mondatban rávilágított a munkaverseny, a Sztahanov- és újítómozgalom legfőbb hiányosságára, amely e nagyjelentőségű mozgalmak továbbfejlődését gátolja.

Újítómozgalmunk másik nagy hiányossága az, hogy üzemeink, vállalataink az újításokkal, találmányokkal elért gazdasági eredményeket utókalkulációs alapon nem mutatják ki, tehát nem rendelkezünk olyan nyilvántartással, amely pontosan feltüntetné a valóságos eredményeket. Ez a körülmény egyes vállalatok vezetőit felelőtlen gazdálkodásra csábítja és növeli az üzemek feltáratlan, rejtett tartalékait. Például sok olyan újításunk van, amely munkaerő felszabadítását célozza, az előkalkuláció ki is mutatja ezt a lehetőséget, de a vezetők gyakran nem élnek vele, s a munkaerőt nem csoportosítják át az újításnak megfelelően. Arra, hogy a vállalatok vezetői az újítást szeretik rejtett tartalékként „megőrizni”, a következő eset is például szolgálhat. Az egyik vállalat egy nagyjelentőségű újítás díjazásánál az Országos Találmányi Hivatalt arra kérte, hogy ne mutassa ki teljes egészében azt a 11 milliós megtakarítást, amelyet az újítás biztosít, mert akkor ezt az összeget a Pénzügyminisztérium a vállalattól leemeli. Természetes, hogy az Országos Találmányi Hivatal a kérsnek nem tett eleget és a Pénzügyminisztérium leemelte a megtakarítást, amelyet népgazdaságunk más, fontosabb feladatainak megoldására lehetett fordítani.

SOK NEHEZSÉGET OKOZ A MOZGALOMNAK a műszaki káderhiány is, valamint egyes vállalatvezetőinknek az a téves véleménye, hogy mindegy, ki az újítási megbízott. Az újítási megbízottat gyakran cseréltetik vagy túlhalmozzák különböző feladatokkal. Ilyen körülmények között nem lehet csodálni, ha az újítási bizottságok elé helytelen kalkulációk kerülnek, ha a megbízottak nem képesek segíteni a javaslatok műszaki előkészítésében, az újítások a bürokrácia útvesztőjébe kerülnek, bár népgazdaságunknak nem közömbös az, hogy valamilyen fejlettebb technikai eljárás fél évvel előbb vagy később kerül-e bevezetésre. A Szovjetunióban az újítási megbízott munkája nagy megbecsülésben részesül, ott az úgynevezett „találmányi mérnökök” intézik az újítási megbízottak feladatait. A nagyobb szakmai tudás, a nagyobb megbecsülés természetes következménye, hogy az újítási megbízott a feladatterv és a műszintertv vonalán hathatós támogatást tud nyújtani a műszaki vezetésnek, de a műszakilag talán nem eléggé képzett munkásújitóknak is.

Jobban viszonyulnak ehhez a kérdéshez a Német Demokratikus Köztársaságban is. A közelmúltban itt járt keletnémet szakszervezeti küldöttség tagjai el-

mondották, hogy náluk az újítási megbízott: mérnök vagy technikus és hathetes újítási-találmányi ügyintézői kiképzésben részesül. Ezzel szemben mi egyes tárcáknál még nem tudtuk elérni, hogy a SZOT és az OTH által közösen rendezett háromnapos rendeltetismertető tanfolyamra elküldjék az újítási megbízottakat. Az olyan eset sem ritka, hogy a meghívókra azt az értesítést kapjuk, hogy a függetlenített újítási megbízotti beosztást megszüntették. Az ilyen helyen nem vesszük számításba azt, hogy az újítási megbízott a helyi újítások szorgalmazása és a tapasztalatossere fejlesztése révén milyen nagymérvű segítséget nyújthat az üzem tervének teljesítéséhez.

GAZDASÁGI VEZETŐINK RÉSZÉRŐL gyakran tapasztalható, hogy egyes nagyjelentőségű újítások, találmányok elbírálásánál, bevezetésénél, díjazásánál elutasító magatartást tanúsítanak. Abból a kényelmi szempontból indulnak ki, hogy ha nem vezet be az újítást, ha nem fizetik ki a szükséges összeget — az nem von maga után semmiféle következményt. Az ilyen magatartással szemben újítóink védelmet kérnek és iparvezetésünk egész vonalán teljes erővel kell vele szemben lépni. Gyakran kényelmi szempontok érvényesülnek akkor is, amikor egyes nagyjelentőségű újítások megvalósítása tervmódosítást kíván meg. Ilyenkor adminisztrációs nehézségekre hivatkozva — „nehogy felborítsa a már szépen felépített tervet” — inkább félreteszik az újítást a következő esztendőre.

Gazdasági vezetőink további hibája, hogy nem alakítanak újítóinkból egyes feladatok megoldása érdekében komplex-brigádokat, műszaki tanácsokat. A központi feladatok megoldásánál még mindig mellőzik az újítókat. Ezzel nem szolgálják az újítók erkölcsi megbecsülését, pedig mindannyian tudjuk, hogy pártunk és kormányzatunk milyen nagy elismeréssel figyeli a technika rohambrigádjai, az újítók munkáját. Gondoljunk arra, hogy kormányzatunk az újítási és találmányi rendeletet is azért adta ki, hogy védje dolgozóink jogait, érdekeit és rendeletileg biztosítsa azokat a díjakat, amelyek bizonyítékai az újítók megbecsülésének. De bizonyítékai kormányunk megbecsülésének azok a kitüntetések is — mint pl. a sztahanovista oklevél és jelvény, Köztársasági Erdemérem, Kossuth-díj —, amelyekkel sok élenjáró újítót tüntettek ki.

Megállapíthatjuk, hogy pártunk és kormányzatunk részéről biztosítva van az újítómozgalom fejlődéséhez szükséges négy sztálini feltétel. Ezért erkölcsi kötelessége gazdasági vezetőinknek, hivatalaink vezetőinek, társadalmi szerveinknek, minisztériumainak a mozgalom legnagyobb mérvű támogatása a rejtett tartások feltárása érdekében. Különösen most, hogy olyan feladat áll az újítómozgalom előtt, mint amilyent Rákosi és Gerő elvársak tűztek ki takarékosság és az önköltségcsökkentés terén.

AZ ÚJÍTÓMOZGALOM VÁLLALJA a reá eső feladatokat és egyben ígéretet tesz arra, hogy az 1953. esztendőben 1 milliárd 300 millió forintot mutat fel ténylegesen megtakarított, utókalkulált eredményként. Ennek elérése érdekében az Országos Találmányi Hivatal az 1953-as esztendőt a mozgalom szempontjából harci esztendőnek szánja és hadat üzen minden lazaságnak, amely e nagyszerű mozgalom továbbfejlődését akadályozza.

Eddigi tapasztalataink felhasználásával elkészítjük az új újítási rendeletet, amely hivatva lesz a jövő fejlődését biztosítani. Ebben megszüntetjük az országos jelentőségű javaslatoknál eddig mutatkozó büro-

kráciát. Az illetékes minisztérium és az Országos Találmányi Hivatal együttes utasításban intézkedik majd az ilyen javaslatok gyors megvalósításáról. Kiszélesítjük az újítómozgalomban is az egyéni felelősség elvét, amikor az újítási bizottságok fokozatos megszüntetésével a vállalatok vezetőire, illetve a műszaki vezetőkre bizzuk az újítások elfogadását. Ez az egyéni felelősség megerősödése mellett az intézkedések meggyorsítását is célozza. A kísérletek előmozdítását segíti majd az az intézkedés, hogy a 0,5 százalékot a munkabérelaptól külön kell kezelni, megszűnik tehát a béalaptúllépés veszélye. A tapasztalat-cseremozgalmat kívánjuk előmozdítani azzal az intézkedéssel, hogy az átvevő üzemnél jelentkező gazdasági eredmény alapján megállapított újítási díjból — az újító és az átvételt javasoló személy díjazásán kívül — az igazgatósági alapot is növelhetik. Ilyen körülmények között a vállalatok vezetői érdekelt lesznek a tapasztalatcsere fejlesztésében. Megvalósítjuk az utókalkulációk rendszeres vezetését és ennek érdekében a Központi Statisztikai Hivatal 1953. január 1-től kötelezően gyűjti az újításokkal elért gazdasági eredmények utókalkulációját. Így konkrét képet kaphatunk arról, hogy a mozgalmunk ténylegesen milyen eredményeket ér el és milyen módon segíti népgazdaságunkat.

A MOZGALOM ELE TŰZÖTT FELADATOKAT egyedül megoldani nem tudjuk és ahhoz segítségre van szükségünk. Szükséges, hogy a minisztériumok műszaki fejlesztési főosztályainak, valamint újítási osztályainak vezetői olyan lelkiismeretes jó munkát végezzenek, mint az 1952-es esztendő utolsó hónapjaiban és a legszorosabb összeműködést folytassák az Országos Találmányi Hivattal. Szükség van arra is, hogy pártunk határozatának megfelelően a SZOT folyamatosan átvegye az újításokkal kapcsolatos mozgalmi munkát és nagyobb gondot fordítson arra, hogy a Szuébek a SZOT határozata értelmében működjenek. A siker érdekében tovább kell mélyíteni kapcsolatainkat a MTESZ-szel, amelynek tagegyesületeiben működő munkabizottságok már a múlt év utolsó negyedében is segítették az újítómozgalmat egyes feladattervek megoldásával.

Végül szóljunk az 1953. március 28-án megnyíló III. Országos Újítókiállításról, amely hivatva lesz lemérni azt a fejlődést, amelyet mozgalmunk az elmúlt idő alatt tett. Ezen a kiállításon találkozunk majd újítóink a Szovjetunió és a népi demokratikus államok legjobb újítóival, hogy elmondják egymásnak a szocialista építőmunkában szerzett tapasztalataikat. Erre fel kell készülnünk, mégpedig úgy, hogy a leg-sürgősebben kijavítjuk hiányosságainkat. Hadd mond-hassuk büszkén vendégeinknek, hogy a magyar újító-mozgalom egyre méltóbb a szovjet Sztahanov- és újítómozgalomhoz, a Szovjetunió baráti támogatásához. Ennek bizonyítéka lesz majd az az előreláthatólag 1,3 milliárd forint megtakarítás is, amellyel újítóink 1953-ban hozzájárulnak a szocialista építés újabb eredményeihez.

A mozgalom hatalmas lendülete a legjobb biztositék arra nézve, hogy a fenti összeg az év végével konkrétan lemérhető lesz. De ehhez legfőképpen arra van szükség, hogy mindenki olyan támogatást nyújtson az újítómozgalomnak, mint amilyent az eddigi eredményei, valamint tervei alapján megérdemel. Ha ez az odaadó támogatás nem marad el, akkor a siker biztosítva van és a magyar újítók részesei lesznek az ötéves tervünk, a béke terve valónaváltásáért folyó harc győzelmeinek.